

GUJANA

1. Informacje podstawowe

Powierzchnia :	215 tys. km ²
Populacja:	787 tys. (2019)
Skład etniczny:	Hindusi – 40%, Murzyni – 29%, Metysi – 20%, Indianie – 10%, pozostali (w tym biali) – 1%.
Podział administracyjny:	10 regionów
Religia:	Różne denominacje protestanckie (w tym zielonoświątkowcy, adwentyści dnia siódmego, anglikanie, metodyści) – 35%, hinduiści - - 25%, katolicy – 7%, Świadkowie Jehowy – 1%, inne wyznania chrześcijańskie – 21%, muzułmanie – 7%, rastafarianie – 0,5%, inni – 1%, bezwyznaniowcy - 3%.
Stolica:	Georgetown (ca 230 tys. mieszkańców)
Inne ważniejsze miasta:	Linden (ca 30 tys. mieszkańców), New Amsterdam (ca 20 tys. mieszkańców), Anna Regina (ca 15 tys. mieszkańców), Corriverton (ca 13 tys. mieszkańców)
Język urzędowy:	angielski (w powszechnym użyciu także kreolski, gujański hindustani (dialekt hindi i urdu), tamilski, języki karaibskie (macushi, akawaio, wai-wai), języki z grupy arawak (arawak, wapishana)
Waluta:	Dolar gujański (kurs 1 USD = ca200 GYD)
Główne bogactwa naturalne:	Boksyty, złoto, diamenty, ropa naftowa, mangan, uran, drewno
Główne gałęzie przemysłu:	Przemysł wydobywczy, przetwórstwo rolno – spożywcze, przemysł drzewny, przemysł tekstylny – odzieżowy
Główne produkty rolne:	Trzcina cukrowa, ryż, ryby, krewetki.
Ustrój polityczny:	Republika parlamentarna
Głowa państwa (prezydent):	Mohammed Irfaan Ali
Premier (I Wiceprezydent):	Mark Anthony Phillips
Minister Turystyki, Przemysłu Handlu:	Oneidge Walrond Allicock
Ambasador Gujany w Polsce:	Laleshwar K. N. Singh (Ambasador Gujany w Wlk. Brytanii)
Ambasador RP w Gujanie:	vacat (Ambasador RP w Wenezueli)
Najbliższe wybory parlamentarne:	2025

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne (2019)

PKB (ceny bieżące) :	3,8 mld US\$
PKB per capita:	4,9 tys. US\$
Wzrost PKB (ceny stałe 2010):	3,4%
Struktura PKB:	Usługi – 70%, przemysł – 15%, rolnictwo – 15%.
Dług publiczny::	53,8% PKB
Inflacja:	2,09%
Bezrobocie:	11,8%
Poziom korupcji:	40 (poziom Burkina Faso, Indonezji, Kuwejtu, Lesotho, Trynidadu i Tobago).
Eksport:	3,8 mld US\$
Główni partnerzy w eksporcie:	Trynidad i Tobago (32%), Kanada (12%), Portugalia (11%), Ghana (8%), Norwegia (6%), USA (5%), Niemcy (4%), ZEA (4%), Panama (3%), Kolumbia (2%).
Główne towary w eksporcie:	Platformy wiertnicze, złoto, kontenery, dźwigi pływające, statki, aluminium, ryż, cement, baterie, rum, cukier, drewno, boksyty, krewetki
Import:	6,0 mln US\$
Główni partnerzy w imporcie::	USA (30%), Singapur (16%), Trynidad i Tobago (15%), Liberia (10%), Wlk. Brytania (6%), Norwegia (4%), Chiny (4%), Surinam (2%), Holandia (1%), Brazylia (1%).
Główne towary w imporcie:	Platformy wiertnicze, dźwigi pływające, oleje napędowe, statki do złomowania, kontenery, helikoptery, kwasy olejowe, cement, konstrukcje stalowe.
Inwestycje zagraniczne:	1,7 mld US\$
Inwestycje gujańskie za granicą:	Brak danych

3. Ogólna charakterystyka gospodarki Gujany

W przeciwieństwie do większości państw latynoamerykańskich i karaibskich podstawą gospodarki Gujany jest rolnictwo, rybołówstwo, leśnictwo i górnictwo oparte na de facto 6 produktach – cukrze, ryżu, krewetkach, boksytach, drewnie i złocie. Stanowią one główne produkty eksportowe, co przy znacznej wrażliwości na warunki klimatyczne i wahania cen na rynkach międzynarodowych utrudnia poważnie długo- i średniookresowe planowanie polityki gospodarczej. W ostatnich latach obserwuje się jednak sukcesywne zmniejszanie wielkości upraw trzciny cukrowej przy jednoczesnym wzroście produkcji złota i drewna. Gujana posiada także bogate złoża glinu (aluminium). W styczniu 2018 r. odkryto w strefie przybrzeżnej (offshore) bogate pokłady ropy naftowej oceniane na 3,2 mld baryłek. Gujana duże znaczenie przywiązuje do tego surowca i intensywnie zaczyna rozwijać przemysł wydobywczy ropy naftowej. Oceniano, że od marca 2020 r. Gujana będzie znaczącym regionalnie producentem tego surowca i jego pochodnych, jednak z uwagi na wewnętrzne problemy gospodarcze oraz pandemię, osiągnięcie tego celu się opóźni. Marginalne znaczenie ma natomiast turystyka, tak ważna w pozostałych państwach regionu.

W 1989r., po wielu latach stagnacji, został wprowadzony rządowy Program Naprawy Gospodarki. Dzięki wsparciu międzynarodowych instytucji finansowych doszło do znacznego zredukowania problemu zadłużenia zagranicznego oraz do przyspieszenia tempa wzrostu do średnio 5% rocznie. Pozytywny wpływ na gospodarkę kraju miało także przystąpienie do Jednolitego Rynku i Gospodarki CARICOM w styczniu 2006 r., co zwiększyło eksport przede wszystkim towarów nieprzetworzonych. Światowe kryzysy surowcowe i finansowe oraz problemy strukturalne gospodarki Gujany spowolniły tempo wzrostu gospodarczego.

Podstawowymi problemami gospodarki Gujany jest niedostatek wykwalifikowanej siły roboczej, znaczny stopień ubóstwa społeczeństwa, niewydajna infrastruktura, stosunkowo wysoka korupcja, relatywnie wysokie zadłużenie zagraniczne i silne uzależnienie od pomocy zewnętrznej. Podstawowym od lat dylematem rządu jest konieczność spłaty długów zagranicznych przy jednocześnie niezbędnym zwiększeniu wydatków na inwestycje publiczne, zwłaszcza w podstawową infrastrukturę kraju. Częściowym rozwiązaniem problemu zadłużenia ma być spłata Wenezueli należności za ropę w postaci ryżu na podstawie umowy podpisanej w 2012 r. w ramach Petrocaribe.

4. Stan prawno – traktatowy

Gujana jest członkiem m.in. następujących organizacji międzynarodowych. ACP, AOSIS, Caricom, G-77, IADB, IBRD, IDA, IFAD, IFC, ILO, IMF, ISO (korespondent), LAES, MIGA, OAS, ONZ, PCA, Petrocaribe, UNASUR, WCO, WFTU, WIPO, WTO.

Gujana jest jednym z czterech państw założycielskich (obok Barbadosu, Jamajki i Trynidadu i Tobago), Karaibskiej Wspólnoty i Wspólnego Rynku - CARICOM (The Caribbean Community and Common Market). CARICOM powstała w 1973 r. i w chwili obecnej zrzesza 15 państw-członków (oprócz państw założycielskich są to: Antigua i Barbuda, Bahamy, Belize, Dominika, Grenada, Haiti, Saint Lucia, Montserrat, Saint Kitts i Nevis, Saint Vincent i Grenadyny, Surinam) oraz 5 państw nie posiadających pełnego statusu: Anguilla, Bermudy, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Kajmany, Turks i Caicos. CARICOM jest największym i najważniejszym projektem integracji gospodarczej na Karaibach, dodatkowo pogłębionym o elementy tzw. Jednolitego Rynku i Gospodarki CARICOM (CSME - CARRICOM Single Market and Economy) polegającym na pogłębieniu integracji gospodarczej poprzez przejście od Wspólnego Rynku do utworzenia Jednolitego Rynku i Gospodarki. Spodziewanym efektem tego projektu ma być głębsze włączeniem Karaibów w system gospodarki globalnej oraz umocnienie więzi handlowych z nietradycyjnymi partnerami państw karaibskich.

Od 1 stycznia 2008 r. w stosunkach UE – AKP (w tym za Gujaną) zaczęły obowiązywać Umowy o partnerstwie gospodarczym (Economic Partnership Agreement – EPA), które wprowadziły istotne zmiany we wcześniejszych relacjach EU z krajami AKP. Założeniem EPA jest polityka wzajemności, która ma na celu dostosowanie się do zasady wzajemności obowiązującej w ramach WTO. W praktyce oznacza ona, że kraje AKP, aby móc wejść ze swoimi produktami na rynki Unii Europejskiej muszą w pełni otworzyć w zamian swoje rynki dla produktów z Unii oraz usunąć wszelkie bariery celne i cła importowe.

Gujana jest objęta Generalnym Systemem Preferencji Celnych UE (GSP). Założeniem tego systemu jest udzielanie przez kraje unijne preferencji celnych wszystkim krajom rozwijającym się i najmniej rozwiniętym, w myśl hasła "Rozwój poprzez handel". W praktyce dla krajów karaibskich i członków CARICOM, z których wszystkie objęte są systemem GSP, oznacza to znaczące redukcje stawek celnych. r. Gujana objęta jest również unijnym systemem GSP+. To oznacza dodatkową redukcję stawek celnych (w niektórych przypadkach do 0) oferowanych przez UE krajom, które spełniają warunki pozagospodarcze (tj. realizowanie polityki zrównoważanego rozwoju, praktyki dobrego rządzenia, a zwłaszcza przestrzeganie praw człowieka i praw pracowniczych, udziału w walce z przestępczością zorganizowaną, itp.).

Gujana posiada podpisane umowy o wolnym handlu także z Wenezuelą, Kubą, Kolumbia i Brazylią.

Polska nie ma podpisanej żadnej dwustronnej umowy gospodarczej z Gujaną. W kwietniu 2008 r. Prezydent RP ratyfikował podpisaną 25 czerwca 2005 r. w Luksemburgu Umowę zmieniającą Umowę o Partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej Państwami Członkowskimi z drugiej strony, podpisaną w Kotonu dnia 23 czerwca 2000 r. Umowa zmieniająca weszła w życie dnia 1 lipca 2008 r.

5. Dwustronna współpraca gospodarcza polsko - gujańska

a. Współpraca handlowa

Wg danych GUS, eksport Polski do Gujany w 2019 r. wyniósł 3,7 mln US\$, natomiast import Polski z Gujany – 1,8 mln US\$. Z uwagi na odmienną metodologię nie jest możliwa ocena skali handlu pośredniego via kraje trzecie.

Wg danych GUS, Gujana jest 161 odbiorcą naszego eksportu, z zerowym udziałem oraz 142 dostawcą polskiego importu także z zerowym udziałem.

Główne towary w eksporcie: bitumin naftowy, przewody elektryczne, wody pitne/mineralne, papier, korki, zakrętki, kaple i wieczka, spycharki, przyczepy, płyny hamulcowe, pojemniki na gaz, pojazdy ciężarowe, herbata, kosmetyki, artykuły chemii gospodarczej, ciągniki drogowe, konstrukcje stalowe.

Główne towary w imporcie: ryż, aluminium, drewno, alkohole (rum, i whisky), produkty stalowe i żeliwne.

b. Współpraca inwestycyjna

Dostępne dane nie wykazują ani inwestycji polskich w Gujanie ani gujańskich w Polsce.

6. Dostęp do rynku

Generalnie Gujana jest generalnie rynkiem otwartym na handel międzynarodowy, jednak wyzwaniem dla eksporterów mogą być przypadki biurokracji i korupcji, stosunkowo słaby system sądownictwa i niewystarczająca ochrona własności intelektualnej.

Zakaz importu najczęściej wynika z kwestii ochrony środowiska, ochrony zdrowia ludności i bezpieczeństwa państwa. Do tej kategorii należą takie produkty jak: fałszywe banknoty i monety, środki pieniężne nie spełniające określonych w prawie gujańskim standardów, fałszywe znaczki pocztowe i urządzenia do ich produkcji, żywność niezgodnie z prawdą deklarowana jako niezdatna do konsumpcji, materiały pornograficzne, zapalniczki zawierające biały bądź żółty fosfor, opium oraz urządzenia do przygotowywania i zażywania opium, niektóre (określone Ustawą) gatunki pestycydów, chlorofluorowęglowodory, używane opony (importowane oddzielnie), używane pojazdy samochodowe starsze niż 8 lat (z wyjątkiem przeznaczonych do pracy ciągłej lub w ciężkich warunkach tzw. heavy-duty, odpady toksyczne, jednorazowe produkty ze styropianu bądź plastiku (z wyjątkiem produktów nie szkodzących środowisku), pędzle do golenia wyprodukowane bądź eksportowane przez Japonię, produkty określone Ustawą zabronione do sprzedaży. Zabroniony może być także wóz innych towarów niezgodnych z prawem Gujany.

7. Prawo regulujące działalność inwestorów zagranicznych

Główną gujańską regulacją prawną dotyczącą inwestycji zagranicznych jest pochodzący z 2004 r., „Akt Inwestycyjny” (Investment Act), który wyznacza ramy prawne dla zapewnienia przez rząd Gujany ochrony inwestycji zagranicznych oraz własności zagranicznych inwestorów. Zapisy prawa gujańskiego zapewniają równe traktowanie zagranicznych i krajowych inwestorów odnośnie prawa do zakładania firm oraz wyboru aktywności gospodarczej. W sektorach uważane za strategiczne przez rząd Gujany (przemysł wydobywczy, telekomunikacja, leśnictwo, bankowość) zarówno firmy miejscowe, jak i zagraniczne muszą uzyskać odpowiednie pozwolenia na działalność w ww. obszarach. Gujana szczególnie jest zainteresowana inwestycjami w branży rolno-przetwórczej, turystyce, telekomunikacji i rybołówstwie. Sukcesywnie Gujana wprowadza bardziej przejrzyste zasady zamówień publicznych.

8. Perspektywy rozwoju współpracy.

Relatywnie największe możliwości dla polskich firm rysują się w zakresie sprzętu rolniczego, nawozów, maszyn dla przetwórstwa rolno-spożywczego (w tym rybnego), maszyn dla górnictwa i przemysłu petrochemicznego, towarów konsumpcyjnych, produktów chemicznych, żywności przetworzonej, energetyki odnawialnej i technologii przemysłowej, .

Potencjalne dziedziny współpracy inwestycyjnej to przede wszystkim górnictwo i przemysł petrochemiczny, dalej rolnictwo, rybołówstwo, przetwórstwo żywności, przemysł lekki i energia odnawialna.

DHM/MR